

Tämä artikkeli on alkuperäisen artikkelin rinnakkaistallenne.

Viite

Haasio, A. 2017. Google muovaa usein meidän maailmankuvaa. Kaleva 23.1.2017, 36.

Kaleva: <http://www.kaleva.fi/>

SeAMK

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

www.seamk.fi

verkkolehti.seamk.fi

Usein ajattelemme, että kaikki tieto löytyy netistä. Varsinkin nuorille se tuntuu olevan lähes ainoa kanava hankkia tietoa. Toki netti on useimmiten kätevin tapa saada informaatiota, mutta siinä on myös omat vaaransa.

Kansalliskirjaston johtaja, ylikirjastonhoitaja Kai Ekholm onkin eräässä blogikirjoituksessaan sanonut osuvasti, että meille on kasvanut googlettava wikipediasukupolvi. Sukupolvi, jonka tietämys perustuu pitkälti Wikipedia-artikkeleihin ja Googlen parin ensimmäisen hakutuloksen tarjoamaan informaation.

Ja mikä huolestuttavinta, me aikuiset olemme omaksumassa saman tavan hankkia informaatiota.

Google ja Wikipedia muovaavat maailmankuvaamme tietyntyyppiseksi. Aiemmat hakumme, mieltymyksemme, mainostajien intressit ja monet muut seikat vaikuttavat siihen, millaisia hakutuloksia Google tarjoaa meille.

Sama pätee moniin muihinkin verkkopalveluihin. Ne ajattelevat, että haluamme vain sellaista informaatiota, joka on sopusoinnussa aiempien hakujemme ja näkemyksiemme kanssa.

Vaarana on, että pian olemme kuplassa, jossa meille ei lainkaan tarjota kuin omia näkemyksiämme tukevaa informaatiota.

Google kerää meistä koko ajan tietoa. Esimerkiksi se kiinnostaa Googlea, millä verkkosivuilla käymme, mille organisaatiolle lähettämme sähköpostia ja mitä tuotteita se-

YLÄKERTA

ARI HAASIO
ari.haasio@seamk.fi

"Luotamme sirpalemaiseen ja pinnalliseen informaatioon, jota netistä saa nopeasti. Google tukee Wikipedian mahtia."

lailemme verkkokaupoissa.

Google myös tallentaa hakuhistoriamme, ellemmme estä sitä. Näitä tietoja se käyttää suunnatakseen meille meitä kiinnostavaa mainontaa ja suositellakseen meille samantlaisia sivuja, joilla olemme aiemmin vierailleet.

Google on hyvä hakukone ja sen avulla löytyy runsaasti käyttökelpoista informaatiota. Wikipedia sisältää osin epätarkkaa tai jopa virheellistä tietoa, mutta monessa tapauksessa se on käyttökelpoinen lähde arkitiedon saralla ja sen kautta löytää usein hyviä linkkejä ja viitteitä muuhun informaatioon.

Ongelman ydin onkin siinä, että me emme osaa käyttää Googlea ja

luotamme liikaa sirpalemaiseen ja pinnalliseen informaatioon, jota netistä saa nopeasti.

Väite siitä, että emme osaa käyttää Googlea tuntuu ehkä oudolta. Tosiasia on, että me osaamme googlettaa, mutta harvempi meistä osaa käyttää Googlen tarjoamia tiedonhaun välineitä monipuolisesti ja tehokkaasti. Sen vuoksi iso osa käyttökelpoisesta ja laadukkaasta informaatiosta jää usein löytymättä.

Moni meistä tosin luulee osaavansa hakea tietoa netistä, mutta tutkimusten mukaan liian monen suomalaisen tiedonhakuaitiot ovat puutteelliset. Esimerkiksi Carita Kili (2012) havaitsi väitöskirjassaan lukioalaisten tiedonhakuaitioissa todella isoja puutteita.

Googlettaminen ja tiedonhaku ovat loppujen lopuksi kaksi eri asiaa. Kun kirjoitamme Googlen hakulaatikkoon sanan tai kaksi ja painamme enteriä, kyse on googlettamisesta eli summamutikassa tehdystä tiedonhausta.

Sen avulla toki löytää helppoihin tiedontarvetilanteisiin soveltuva informaatiota. Hyvin usein Google ohjaakin tiedonhakijan Wikipedian sivuille. Näin Google tukee Wikipedian mahtia tiedonlähteenä.

Mitä meidän sitten pitäisi osata?

Ja tarvitseeko meidän muuta kuin googlettaa, jos kerran tavallisimpiin kysymyksiin löytyy vastaus niinkin helposti?

Google tarjoaa runsaasti erilaisia erikoishakujia, joiden avulla löytyy luotettavaa informaatiota. Esimerkiksi tieteellisten artikkeleiden

Scholar-haku, uutishaku, kuvahaku ja karttihakua ovat eräitä esimerkkejä näistä palveluista. Jos halutaan löytää kattavasti monipuolista aineistoa haastavammasta aiheesta, on syytä käyttää tarkennettua hakua. Sen avulla voidaan hakua rajata usealla tavalla, mikä helpottaa haetun informaation löytymistä.

Medialukutaidon hallinta oikean tiedon erottamiseksi väärästä informaatiosta on Googlen tarjoamien monipuolisten palvelujen hallitsemisen lisäksi ensiarvoisen tärkeää.

Emme saa kritiikittömästi luottaa kaikkeen informaatioon, jota netistä löytyy. Erilaiset valemediat, kuten MV-lehti, tarjoavat jopa tietoisesti vääristeltyä ja paikkaansa pitämätöntä sisältöä uutisten ja tutkimusten kaapuun puettuna.

Tiedon tuottajaa ja hänen motiivejaan kannattaa aina miettiä. Onko kyse poliittisesta tai muusta omia etujaan ajavasta tahosta vai löytyykö informaatio esimerkiksi tunnetun sanomalehden, tutkimuslaitoksen tai viranomaisten sivuilta?

Omien tiedonhakuaitiojen kehittäminen auttaa meitä selviytymään informaatiohäkystä, johon netti on meidät johdattanut. Kriittinen suhtautuminen verkon tarjoamaan informaatioon on kaiken perusta.

Ja kun osaamme hakea tietoa monipuolisesti, voimme olla varmoja siitä, että käytössämme on kuhunkin tilanteeseen parhaiten sopivaa ja luotettavinta tietoa.☺

Ari Haasio on filosofian tohtori, työskentelee yliopettajana Seinäjoen ammattikorkeakoulussa.